

Валентина Цина
Євгенія Дорошенко

АКАДЕМІЧНА НЕДОБРОЧЕСНІСТЬ ТА ЇЇ ПРОЯВИ

Академічна доброчесність розуміється насамперед як усвідомлення культури поведінки осіб, включених в умови академічного середовища. Вона передбачає відповідальність за будь-який вчинок, здійснений студентом чи викладачем та є важливим фактором успішності закладу вищої освіти, визначає його репутацію [1]. Американські вчені визначають доброчесність як відданість таким фундаментальним цінностям: чесність, довіра, справедливість, повага, відповідальність, а також готовність завжди відстоювати ці цінності та боротися за них [2].

Академічна доброчесність – це не данина моді, а неодмінна умова членства в світовому університетському співтоваристві. Справді, порушення принципів взаємодії у закладах вищої освіти, відсутність довіри й поваги, низький рівень зацікавленості в активній діяльності студентських спільнот – усе це накладає відбиток на діяльності студентів та викладачів в освітньому середовищі. Саме тому проблема академічної недоброчесності є надзвичайно актуальною та поширеною. Зараз ми відчуваємо гостру необхідність культивування академічної доброчесності.

В основі академічної нечесності лежить умисне порушення загальноприйнятих моральних норм, зазвичай з метою отримання певних переваг. Недоброчесність має багато форм, серед них однією з найпоширеніших є плагіат, який ми розуміємо як привласнення авторства на чужий твір, копіювання сутності оригінального продукту. Плагіат поширений, оскільки суспільство має низький рівень правової культури. Неприпустимим є крадіжка чужих ідей для власної вигоди [3]. Це явище не є новим, але з розвитком інформаційних технологій воно набуло шалених обертів. Глобальна мережа Інтернет внесла проблему зловживання доступом до інформації та призвела до привласнення чужої інформації та видавання її за власну. За даними опитування студентів, проведених Центром Академічної Чесності США, понад 75% студентів зізналися, що списували хоча б один раз, а близько 80% опитуваних не вважають плагіат серйозним порушенням [4]. Що стосується вітчизняних студентів, результати також невтішні. Серед 1928 респондентів опитування, що було проведене Східноукраїнським фондом соціальних досліджень, 90% українських студентів постійно вдаються до плагіату. Часто дослідники виділяють окремий вид плагіату – самоплагіат, який означає використання попередніх праць автора без позначень та посилань на те, що такий текст вже опублікований. Це пояснюється тим, що науковець хоче примножити кількість власних публікацій, не доклавши до цього особливих зусиль [5].

Іншим популярним видом недоброчесності є академічне шахрайство, яке передбачає отримання несправедливої переваги шляхом обману інших. Це може бути підробка результатів тестових робіт, використання допоміжних матеріалів чи технічних засобів при будь-якому виді перевірки знань. Дослідники особливостей поведінки шахраїв С. Джонсон та М. Мартін стверджують, що студенти постійно вдаються до обману, при чому не забули вони і про традиційні методи списування, проте найчастіше використовують мобільні телефони чи інші девайси для отримання інформації, обдурюючи викладачів [6].

Однією з найнебезпечніших форм академічної недоброчесності є корупція. У сучасному суспільстві корупція стала вже нормою, звичною справою. Вона перебуває в усіх сферах людського життя, і відповідно, не оминула і освіту. Про корупцію знають усі, але ніхто не вживає особливих заходів для боротьби з нею. Такий вид поведінки передбачає отримання вигоди при оцінюванні знань, вплив на результати конкурсу,

створення умов, що спонукають студентів оплачувати додаткові консультації чи заняття. Викладачі натомість оцінюють студентів необ'єктивно, змінюючи результати на свою користь. Наслідком корупції в університетах є падіння якості освіти. Заклади освіти, де існує корупція, лише спотворюють логіку їх існування. Для успішного викорінення корупції необхідно провести реформування на всіх рівнях влади, і не усувати наслідки корупції, а радше запобігати ним, використовувати превентивні методи. Студенти мають бути усвідомлені про відповідальність за будь-який вид академічної недоброчесності. Таким чином, комплекс заходів щодо протидії корупції повинен здійснюватися на всіх рівнях управління в сфері освіти і науки.

Отже, хоч проведений аналіз основних проявів академічної доброчесності не має цілковитої повноти, проте дозволяє зазначити та описати найбільш поширені її форми. Доброчесність не має обмежуватися лише стінами рідної *Alma Mater*, а супроводжувати людину все її життя, адже вміння бути відповідальним, чесним, мати креативність, критичне мислення – це одні з тих якостей, які необхідні не лише студентам, а й кожному громадянину. Нормою нашого академічного життя має стати системна профілактика девіантної академічної поведінки. Вона має включати тренінги з етики наукових досліджень, відповідні розробки необхідно інтегрувати в програму навчання студентів і аспірантів, постійно вдосконалювати нормативні документи такого спрямування з метою підвищення кваліфікації дослідників. Важливе місце в цьому комплексі повинні посідати добре продумані, виважені та прозорі процедури й санкції. Це фундаментальне правило, яке допоможе позбавитися від цієї проблеми.

Список використаної літератури

1. *Löfström E., Trotman T., Shephard K.* Higher Education: The International Journal of Higher Education and Educational Planning, v.69 n.3 p.435-448 Mar 2015
2. *T.Fishman.* The Fundamental Values of Academic Integrity; [2-nd edition]. – Clemson University, 2004. - 34 p
3. *Словник української мови* [Електронний ресурс]: <http://sum.in.ua/s/plaghiat>
4. *Academic Honesty in the Writing of Essays and Other Papers.* – Carleton College Princeton University, 1990. – [Електронний ресурс]: https://apps.carleton.edu/campus/doc/integrity/assets/Academic_Integrity_Booklet.pdf
5. *Гужва О.О.* Що потрібно знати про плагіат: посібник з академічної грамотності та етики для «чайників» за ред.–Харків. 2009 р. -72с.
6. *Johnson S., Martin M.* Academic Dishonesty: A New Twist to an Old Problem. *Athletic Therapy Today.* – 2005. – №10(4). – P. 48-50/

Олег Гончаренко

САМООСВІТА СТУДЕНТА У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ВИЩОЇ ШКОЛИ: ЯКІСТЬ І ЕФЕКТИВНІСТЬ

На сучасному етапі розвитку суспільства в світлі соціально-економічних перетворень відбуваються зміни в сфері вищої освіти в Україні, суть яких полягає у реформуванні процесу підготовки фахівців, оволодіння ними глибокими загальнонауковими фундаментальними і спеціальними знаннями, практичними вміннями й навичками, системою фахових компетентностей у відповідній професійній діяльності.

XXI століття визначено ЮНЕСКО століттям неперервної освіти, оскільки в умовах глобалізації від її якості залежить прогресивний розвиток людської цивілізації, держав світу й окремо взятої особистості. Самоосвіта людини впродовж життя виступає ключовою умовою її успішної професійної діяльності, визначає якість соціалізації й спонукає до виявлення і реалізації особистісних потенціалів.